

Grundvidenskab om fællesskab og motivdannelse

Morten Nissen, marts 2018

Det pædagogiske arbejde med udsatte unges fællesskaber er et grundtema i nærværende forskningsmiljø, som oprindeligt blev udviklet i dialog med U-turns og 18+ centrenes forløbere i 90'ernes København[i]. Men det praktiske udviklingsarbejde modsvarer også et vækstlag i den internationale humanvidenskabelige grundforskning. De store spørgsmål om fællesskab, identitet og dannelse er generelt i bevægelse på alle niveauer fra nationalstat til parforhold, og de diskuteres flittigt i samfundsvidenskab og filosofi. Mange søger alternativer til både konkurrence-statslige og (nationale eller religiøse) identitetspolitiske fællesskaber (ikke mindst i spørgsmålet om integration af udsatte unge). Tilhørsforhold rækker tydeligvis langt ud over den pragmatik, som velfærdsstaten aktuelt reguleres med, og er i den forstand 'inoperative'[ii]; men spørgsmålet "hvem, 'vi'?" bliver samtidig stadig mere konkret og praktisk påtrængende, fordi svaret netop ikke er givet på forhånd. Det præger også i stigende grad forskningen i motivdannelse: Mens 'motivation' for givne aktiviteter eller adfærdsændringer håndteres i stadig mere pragmatiske teknologier, bliver de mere grundlæggende spørgsmål om vilje, mening og eksistens også mere og mere påtrængende. Derfor rettes søgelyset også mod de processer, hvorved fællesskaber *konstitueres*[iii], i spil mellem forskelle og identitet og mellem anerkendelse og underkastelse, og i krydsfeltet mellem medborgerskab og subjektivitet[iv]. I disse dannelsesprocesser overskrides rammen for civilsamfundet og individets frie valg, og spørgsmålet om statens rolle og ansvar stilles på ny.

Tre af de temaer, som er fremme i humanvidenskab her, har desuden specifik relevans for de aktuelle eksperimenter i UT og 18+. 1. *Liminalitet*. Det oprindeligt antropologiske begreb bliver taget op som mere alment analysebegreb[v], og knyttes an til teorier om grænseobjekter[vi] og (herhjemme) grænsefællesskaber[vii] samt ikke mindst utopiske og heterotopiske rum[viii]. 2. *Selvdannelse*. I kølvandet af governmentality traditionen rettes opmærksomheden på enheden af ledelse og selvledelse[ix], og selvfremsstilling ses som led i selvforholdets relationelle og etiske tilblivelse, kollektivt og individuelt[x]. 3. *Teknologisk og æstetisk formidling*. Fællesskaber og subjekter dannes med artefakter. Det fremhæves i ungdomsforskningen[xi], og mere grundvidenskabeligt dels i science- and technology forskningen[xii], dels i også æstetikken[xiii].

Her udvikles altså aktuelt tilgange til fællesskaber, som direkte informerer forskningssamarbejdet og samtidig udpeger konkrete lokale og internationale forskernetværk, som vi allerede er forbundet med og ønsker at udvikle. Processerne i UT og 18+ er *cutting edge* og vil danne værdifulde materialer i denne forskning. Vi har taget de første skridt i dialog med UT[xiv], og dette projekt kan give det egentlig substans.

- [i] Se <http://edu.au.dk/en/research/research-themes/all-themes/collective-subjectivity/> og især Nissen, M. (2012). *The Subjectivity of Participation. Articulating Social Work With Youth in Copenhagen*. London: Palgrave. Men det går helt tilbage til Nissen, M. (1987). Lift mod gift. Den symbolske interaktionisme som behandlingsmodel. *Udkast* 15(1), 55-94
- [ii] Nancy, J. L. (1991). *The Inoperative Community*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- [iii] Agamben, G. (1993). *The Coming Community*. Minneapolis, USA: University of Minnesota Press. Esposito, R. (2010). *Communitas. The Origin and Destiny of Community*. Stanford: Stanford University Press. Højrup, T. (2002). *Dannelsens Dialektik*. København: Museum Tusulanum.
- [iv] Balibar, É. (2017). *Citizen Subject*. New York: Fordham University Press
- [v] Greco, M., & Stenner, P. (2017). Liminal affectivity between psychosocial forms of process: Introducing liminal hotspots. *Theory & Psychology*. Szokolczai, A. (2009). Liminality and Experience: Structuring transitory situations and transformative events. *International Political Anthropology*, 2(1), 141-172. Thomassen, B. (2016). *Liminality and the Modern: Living through the In-between*. London: Routledge.
- [vi] Star, S. L., & Griesemer, J. R. (1989). Institutional ecology, translations' and boundary objects: Amateurs and professionals in Berkeley's Museum of Vertebrate Zoology, 1907-39. *Social Studies of Science*, 19(3), 387-420.
- [vii] Mørck, L. L. (2006). *Grænsefællesskaber. Læring og overskridelse af marginalisering* København: Roskilde Universitetsforlag
- [viii] Bank, M., & Nissen, M. (2018). Beyond Spaces of Counselling. *Qualitative Social Work*.
- [ix] Således også i pædagogisk forskning, hvor læring synliggøres som motivering snarere end som didaktik. Se Staunæs, D. & Bjerg, H. (2017). Governing the intermediary spaces. Reforming school and subjectivities through liminal motivational technologies. In Popkewitz; Hultquist; Lindblad (red.) *Critical analyses of educational reform in an era of transnational governance*. Springer,
- [x] Butler, J. (2005). *Giving an account of oneself*. Oxford University Press. Martin, E. (2007). *Bipolar expeditions: Mania and depression in American culture*. Princeton University Press. Mattingly, C. (2014). *Moral laboratories: Family peril and the struggle for a good life*. Univ of California Press. Se også <http://edu.au.dk/en/research/research-themes/all-themes/psycho-politics-of-self-exposure/>
- [xi] Bennett, A. & Robards B. (Eds.) (2014). *Mediated Youth Cultures. The Internet, Belonging and New Cultural Configurations*. Palgrave Macmillan
- [xii] Schüll, N. D. (2012). *Addiction by design: Machine gambling in Las Vegas*. Princeton University Press. Stengers, I. (1997). *Power and invention. Situating science*. Minneapolis, USA: University of Minnesota Press.
- [xiii] Groys, B. (2016). *In the Flow*. Verso Books . Rancière, J. (2014). *The emancipated spectator*. Verso Books
- [xiv] Nissen, M. (in press). Standards of performance and aesthetics in counselling and beyond. *British Journal of Guidance and Counselling*. Nissen, M. & Solgaard, K. (2017). The Emergence of Motives in Liminal Hotspots. *Theory & Psychology*. Rogne, A. (2017). Co-authoring Motives as Vectors of Novelty: Re-articulating a Psychological Keyword through Memory-Work with Young Drug-users. Københavns Universitet: Speciale.